

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1 Papier hier!

1 maximumscore 2

substitutiegoederen

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

De genoemde alternatieve nieuwsbronnen kunnen de papierenkrantenabonnementen vervangen.

2 maximumscore 2

stijging

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{83 - 75}{75} \times 100\% = 10,67\%$$

Opmerking

Voor een andere juiste manier van afronden ook scorepunten toekennen.

3 maximumscore 3

- prijsstijging 2013-2014: $\frac{409 - 398}{398} \times 100\% = 2,8\%$ 1
- afzetverandering: $-1,1 \times 2,8 = -3,1\%$ 1
- afzet 2014: $696.600 \times 0,969 = 675.005$ 1

Opmerking

Voor een andere juiste manier van afronden ook scorepunten toekennen.

4 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

Er zullen nieuwe abonnees op de digitale variant bij zijn gekomen, die eerder geen abonnement op een dagblad hadden / die een papierplus-abonnement hadden op een ander dagblad / door de opkomst van diverse datadragers als mobiel en tablet.

5 maximumscore 2

IJLM

Opmerking

Uitsluitend 2 of 0 scorepunten toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Een crisis maakt verschil

6 maximumscore 1

‘Daarnaast is het inkomen van werknemers als gevolg van collectieve arbeidsovereenkomsten (cao’s) meestal erg vast.’

7 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- In een neergaande conjunctuur nemen bestedingen / inkomens af (als gevolg van toenemende werkloosheid) 1
- Door werkloosheidsuitkeringen wordt dit effect beperkt 1

8 maximumscore 2

genivelleerd

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Na de kredietcrisis verdienden de 20% huishoudens met het hoogste inkomen ongeveer 2,5 keer meer dan de 20% huishoudens met het laagste inkomen. In 2008 waren de inkomens van de meest verdiende huishoudens 2,8 keer zo groot.

of *

genivelleerd

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

In 2012 verdienden de 20% huishoudens met het hoogste inkomen ongeveer 2,5 keer meer dan de 20% huishoudens met het laagste inkomen. In 2009 waren de inkomens van de meest verdienende huishoudens 2,6 keer zo groot.

*** Toelichting:**

In de vraag wordt gesproken over ‘na de kredietcrisis’. Kandidaten kunnen opgevat hebben dat de vraag handelt over de periode 2009-2012 in plaats van over de periode 2005-2012. Aan een correcte uitleg bij de keuze ‘genivelleerd’ gebaseerd op de periode 2009-2012 mogen scorepunten worden toegekend.

9 maximumscore 2

secundair huishoudinkomen

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

- De donkere staven in bron 2 zijn het secundaire inkomen omdat het primaire inkomen bij de 20% huishoudens met het laagste inkomen lager is dan het secundaire inkomen als gevolg van het progressieve belastingstelsel en de werkloosheidsuitkeringen 1
- Uit bron 1 blijkt dat in 2012 de 20% huishoudens met de hoogste inkomens 2,5 keer meer verdienden dan de 20% huishoudens met het laagste inkomen en uit bron 2 blijkt dat de donkere staven ook 2,5 keer van elkaar verschillen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

- Vanwege een dalend consumentenvertrouwen zijn huishoudens minder gaan besteden en meer gaan sparen 1
- waardoor er meer opgebouwd vermogen is en het inkomen uit dit vermogen hoger is 1

Opgave 3 De verzekeraar rijdt met u mee!

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van juiste berekening is:

$$30,66 = (0,35 - 0,10) \times \text{basispremie}$$

$$\text{basispremie} = \text{€ } 122,64$$

12 maximumscore 2

- bij (1) asymmetrische informatie 1
- bij (2) premiedifferentiatie 1

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- De verzekering geeft kortingen op de verzekeringspremies bij goed gedrag / past premiedifferentiatie toe tussen 'lage / goede en hoge / slechte risico's' 1
- waardoor de verzekering 'lage / goede risico's' aantrekt / 'lage / goede risico's' bereid zijn te blijven (en dus averechtse selectie wordt tegengegaan) 1

14 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- de PHYD-autoverzekering stimuleert voorzichtiger/schoner/veiliger rijgedrag 1
- dat kan leiden tot afname van negatieve externe effecten zoals milieuvervuiling (CO₂ uitstoot) / tijdverlies (files) / ziekteverzuim (ongelukken) en daarmee tot afname van de maatschappelijke kosten 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 De zon schijnt niet altijd op Aruba

15 maximumscore 3

- bij (1) export
- bij (2) lopende rekening
- bij (3) uitgaven
- bij (4) lopende rekening
- bij (5) ontvangsten
- bij (6) kapitaalrekening

- indien zowel (1) als (2) juist 1
- indien zowel (3) als (4) juist 1
- indien zowel (5) als (6) juist 1

16 maximumscore 2 altijd toekennen ! *

- a daalt
- b kopen
- c daalt

Opmerking

Voor elke fout een scorepunt in mindering brengen.

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Door het tekort op de betalingsbalans is het aanbod van AWG's groter dan de vraag. Bij een flexibele wisselkoers zou de waarde van de AWG dalen (ten opzichte van de US\$) zodat importen duurder worden voor Aruba 1
- Door de vaste wisselkoers ten opzichte van de US\$ is van een dergelijke geïmporteerde inflatie geen sprake 1

18 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- Door het tekort op de betalingsbalans is het aanbod van AWG's groter dan de vraag. Bij een flexibele wisselkoers zou de waarde van de AWG dalen (ten opzichte van de US\$) waardoor Aruba goedkoper wordt voor Amerikaanse toeristen 1
- Door de vaste wisselkoers ten opzichte van de US\$ zijn de Amerikaanse toeristen niet goedkoper uit 1

* In bron 1 van de bijlage staat abusievelijk 'belastingsbalans'. Dit kan tot verwarring leiden.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $\text{bbp} = \$ 24.430 \times 111.000 = \$ 2.711.730.000$ 1
- $\$ 2.711.730.000 \times 1,79 = 4.853.996.700 \text{ AWG}$ 1
- $\text{overheidsschuld} = 4.853.996.700 \times 0,67 = 3.252.177.789 \text{ AWG}$ 1

Opmerking

Voor een andere juiste manier van afronden ook scorepunten toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 5 Dat kost energie

20 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Het 'cadeau' wordt via het contract in 3 jaar betaald, waardoor er sprake is van een lening (koop op afbetaling) / waardoor de consument de consumptie van de toekomst naar voren schuift en dat is ruilen over de tijd. (De rente die betaald moet worden kan worden gezien als de prijs van ruilen over de tijd.)

21 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- Extra vaste lasten bij Zekur-contract (3 jaar) met iSmart 6s:
 $€ 15,50 - € 7,00 = € 8,50$ per product 1
- Bij afname van gas én stroom zijn de extra vaste lasten
 $2 \times € 8,50 \times 36$ maanden = € 612 1
- De gemiddelde winkelprijs van de iSmart 6s is € 550.
 Het rentebedrag dat Alex moet betalen is dus $€ 612 - € 550 = € 62$ 1

22 maximumscore 2

gas

Een voorbeeld van een juiste toelichting is:

Het gastarief bij het 3 jaar-vast-contract (Zekur) is hoger dan bij het variabel contract (Free) zodat de energieleverancier blijkbaar anticipeert op een tariefsverhoging.

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Als er op een markt enkele aanbieders van een homogeen product zijn, is het risico groot dat er een prijzenoorlog wordt ontketend wanneer de bedrijven elkaar op prijs gaan beconcurreren. Hierdoor verliezen alle bedrijven omzet en daarmee winst en zullen zij er dus eerder voor kiezen zich met hun product te onderscheiden.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 3

ja

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- de dominante strategie van EnerGas (EG) is ‘wel inhuren’ want als Green Energy (GE) ‘wel inhuurt’ dan $-2 > -4$ en als GE ‘niet inhuurt’ dan $+2 > 0$
de dominante strategie van GE is ook ‘wel inhuren’ want als EG ‘wel inhuurt’ dan $-2 > -4$ en als EG ‘niet inhuurt’ dan $+2 > 0$ 2
- deze evenwichtssituatie van $-2 ; -2$ is een suboptimale uitkomst, omdat beide leveranciers hun pay-off kunnen vergroten door **niet** een callcenter in te huren $0 ; 0$ 1

Opmerking

Voor het volledig toekennen van de eerste twee scorepunten moet een bewijs worden gegeven van beide dominante strategieën.

Opgave 6 80 jaar bbp, 80 jaar discussie

25 maximumscore 1

Nederlandse bbp

26 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- Het (nominale) bbp is niet gecorrigeerd voor bevolkingsgroei / bevolkingsaantallen.
- Het (nominale) bbp geeft geen informatie over de welvaartsbijdrage van de informele economie.

27 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist berekening is:

- toename bbp (nominaal) 2014: 2,8%
inflatie 2014: $\frac{107,6 - 104,9}{104,9} \times 100\% = 2,6\%$ 1
- $\frac{102,8}{102,6} \times 100 = 100,19$ dus de reële economische groei = 0,2% 1

Opmerkingen

- Voor 102,8 - 102,6 het tweede scorepunt ook toekennen.
- Voor een andere juiste manier van afronden ook scorepunten toekennen.

28 maximumscore 1

grafiek 3